

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: MRG5180308

ชื่อโครงการ: การวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ ในประเทศไทย

ชื่อนักวิจัย: ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: apicharr@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: วันที่ 15 พฤษภาคม 2551 ถึง วันที่ 14 พฤษภาคม 2553

บทคัดย่อ:

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ของไทย เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นที่มีความแตกต่างจากศิลปะตะวันตก ซึ่งเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลหลักของศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์แบบสมัยใหม่และร่วมสมัยของไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วนหลักคือ ส่วนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารครอบคลุมข้อมูลด้าน รูปแบบ เนื้อหาและแนวคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ ทั้งในและต่างประเทศ ส่วนที่ 2 เป็นการรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้านภาพถ่ายผลงานศิลปะจากพิพิธภัณฑ์ หรือศิลป์ และศึกษาจิตกรรมฝาผนังตามวัดสำคัญต่างๆ ส่วนที่ 3 เป็นการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์และศึกษาการทำางานของศิลปินในสถานที่ปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ของไทยที่มีภาพพิพิธภัณฑ์เป็นเนื้อหาหลักของงานและมีรูปแบบเฉพาะของศิลปะไทย มีมาก่อนที่ประเทศไทยจะรับอิทธิพลจากศิลปะตะวันตก ดังเช่นที่ปรากฏในงานลายรดน้ำบนตู้พระธรรม ฝีมือช่างวัดเชิงหวย ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 22-23 ที่เป็นภาพป่าหิมพานต์ ที่มีการสอดแทรกผ้าสานลายไทยอย่างกลมกลืน ส่วนในศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัยของไทย ในช่วงเริ่มแรกเมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี พ.ศ. 2486 ศิลปินไทยได้ศึกษาการเขียนภาพพิพิธภัณฑ์แบบตะวันตกอย่างเป็นระบบ พัฒนาการของศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ช่วงนี้จะเริ่มจากการวาดภาพแบบเหมือนจริงตามหลักศิลปะภาพ จากนั้นเป็นการวาดภาพแนวประทับใจ (Impressionism) แนวบาตเกนิยม (Cubism) จนมาเป็นการแสดงออกที่มีความเป็นอิสระ เป็นนามธรรม และในปัจจุบัน ศิลปินสื่อแนวคิดและใช้วิธีการสร้างสรรค์งานที่ขับข้องและทันสมัย เช่นศิลปะแนวจัดวาง (Installation) และการใช้สื่อติดต่อ ศิลปินไทยส่วนใหญ่แม้จะรับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากศิลปะตะวันตกในช่วงแรกของการศึกษา แต่หลังจากนั้นจะพัฒนางานตามความคิดและรู้สึกของตนเองที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย ซึ่งมีผลทำให้ผลงานศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์มีลักษณะเฉพาะของความเป็นไทยมากขึ้น นอกจากนี้ศิลปินไทยหลายคนจะใช้แนวคิดและแรงบันดาลใจจากปรัชญาในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทยที่สืบทอดมาในศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์

จากการวิเคราะห์ผลงาน สามารถแบ่งกลุ่มแนวคิดศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ของไทยออกได้เป็น 8 กลุ่ม คือ 1) ภาพพิพิธภัณฑ์ที่แสดงถึงขั้ตติลักษณ์ศิลปะไทยประเพณี 2) ภาพพิพิธภัณฑ์เชิงสัญลักษณ์สะท้อนการเมืองและสังคม 3) ภาพพิพิธภัณฑ์ที่แสดงอุดมคติวิถีไทย 4) ภาพพิพิธภัณฑ์จากความประทับใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ภาพพิพิธภัณฑ์เมือง 6) ภาพพิพิธภัณฑ์แบบศิลปะกึ่งนามธรรมและนามธรรม 7) ภาพพิพิธภัณฑ์ในลักษณะศิลปะสิ่งแวดล้อม 8) ภาพพิพิธภัณฑ์เชิงพุทธปรัชญา

คำหลัก: ศิลปะภาพพิพิธภัณฑ์ ศิลปะสิ่งแวดล้อม ศิลปะไทยประเพณี ลักษณะความเป็นไทย ศูนย์ศิลปะสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม

Abstract

Project Code: MRG5180308

Project Title: *An Analysis of Forms, Contents and Ideas of Landscape Art in Thailand*

Investigator: Dr. Apichart Pholprasert, Chulalongkorn University

E-mail Address: apicharr@hotmail.com

Project Period: 15 May 2008 to 14 May 2010

Abstract:

This research involved an examination of landscape art in Thailand. It aimed to analyse and categorise different types of forms, contents and ideas, and to identify the distinctive aspects of Thai landscape art in contrast to Western counterpart, which had major influence on Thai modern and contemporary art.

The methodology of this research comprised with three main parts: 1) an analysis of text and visual data collected through documentary research, 2) visual documentation of art works in art galleries, museums, and Buddhist temples, 3) studio visits and interviews with contemporary artists.

The research found that Thailand had the practice of landscape art as an autonomous genre with Thai specific style before receiving influence of Western art. The significant example was found in a 17-18th Century A.D gilded lacquer book cabinet, Wat Soeng Wai, School, Ayutthaya Style, which depicted trees, floras and animals in Himmaphan forest, combined with delicate finesse of Thai ornaments. In modern and contemporary art, the development of modern landscape art in Thailand took place after the establishment of Silpakorn University in 1943. Thai artists studied landscape art systematically in Western tradition. The development of landscape art in this period began with realistic approach, using Western perspective to create illusion of depth. Then it developed to Impressionism, Post-Impressionism, Cubism and later Abstractionism. In the present, Thai artists develop more complex ideas and use more modern techniques, such as Installation and digital media. Despite Thai artists have adopted several styles and techniques from Western art, they developed their work in later stage of their career by following their own idea and intuition in response to the Thai social, cultural and environmental context. The distinctive aspects of their work reveal characteristics of Thai traditional art and Thai way of life. In addition, many Thai artists base their ideas on Buddhist philosophy which is an integral part of their life and informs the way they approach the landscape. From the analysis of artworks and artists' ideas, this research has categorised landscape art in Thailand as follows: 1) landscape art as a form of Thai traditional expression; 2) landscape art as a symbol of social and political issue; 3) Landscape art that expresses Thai idealized ways of life; 4) landscape art as an impression of nature and environment 5) landscape art as a representation of an urban environment; 6) Landscape art in abstraction; 7) landscape art that expresses environmental concerns; 8) landscape art as a means to express Buddhist philosophy.

Keywords: landscape art, environmental art, Thai traditional art, Thai characteristics, Environmental aesthetics